

Eduskunnan lakivaliokunta
LaV@eduskunta.fi

K2025-16
9.6.2025

Lausuntopyyntönne: HE 51/2025 vp, 28.5.2025
AVIOLIITOLAIN MUUTTAMINEN; HALLITUKSEN ESITYS

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua avioliittolain muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä, jolla esitetään säädettäväksi muun muassa avio-oikeuden vanhentumisesta.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi määräaika sille, että puoliso voi olla varma, että entinen aviopuoliso tai hänen perillisansä eivät voi enää esittää vaatimuksia hänen omaisuuttaan kohtaan. Toisena tavoitteena on, että kuolinpesän osakkailla ei ole jatkossa tarvetta etsiä vanhaa osituskirjaa tai pyrkiä tavoittamaan vainajan entisiä aviopuolisoita, jos avioerosta tai avioliiton kumoamisesta on kulunut yli 10 vuotta.

Suomen Asianajajat toteaa yleisesti, että hallituksen esitykseen kirjatut tavoitteet ovat hyviä ja tarkoituksenmukaisia ja lausuu yksityiskohtaisemmin kustakin muutettavaksi ehdotetusta lakipykälästä seuraavaa.

Avioliittolaki 66 §, avio-oikeuden vanhentumista koskevan sopimuksen muotovaatimus

Ehdotuksen mukaan, avio-oikeuden vanhentumista koskevan sopimuksen muotovaatimukset ovat samat kuin avioehtosopimuksella.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Muotovaatimuksen kirjaamisella asiantila selkenee ja puolisoiden yhdessä sopima, laista poikkeama määräaika voidaan todeta päivätystä, allekirjoitetusta ja kahden esteettömän henkilön oikeaksi todistamasta asiakirjasta. Mahdollinen velkojen ja muiden kolmansien etu tulee huomioitua, kun samalla säädetään tällaisen sopimuksen rekisteröimisvelvollisuudesta.

Avioliittolaki 86 § uusi 4 mom. vallinnanrajoitukset

Hallituksen esityksen uudessa 4 momentissa ehdotetaan, että 86 § 2 ja 3 momentin sisältämät vallinnanrajoitukset ovat voimassa ainoastaan siihen saakka, kunnes avioliiton purkautumisesta on kulunut 10 vuotta. Ehdotuksen mukaan 10 vuoden määräaika alkaa kulua siitä päivästä, jolloin lainvoimainen avioeroa tai avioliiton kumoamista koskeva päätös on annettu tai jolloin avioliitto on purkautunut puolison kuoleman johdosta. Vallinnanrajoitusten lakkaamisesta ei ole mahdollista sopia toisin.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Vuosia tai vuosikymmeniä avioliiton purkautumisen jälkeen ei puolisoiden välillä enää useimmiten ole sellaista yhteistä perhe-elämää ja yhteistoimintaa, jota vallinnanrajoituksilla olisi tarkoitus tukea.

Esityksessä on nostettu hyvin esiin käytännön seikka: nykyisellään vallinnanrajoitukset jatkuvat osituksen toimittamiseen saakka riippumatta siitä, missä entiset puoliset asuvat avioliiton purkautumisen jälkeen. Myynti- ja kirjaamistilanteissa nykyisellään tarvittava entisen puolison suostumus tulee luovutuksen osapuolille yllätyksenä. Mikäli luovutuksen kohteena olevalla kiinteistöllä on asunut useitakin puolisoita, nykytilanteessa suostumuksia tarvitaan kaikilta puolisoilta. Ehdotus poistaa tarpeen hankkia suostumuksia.

Avioliittolaki 89 § 2 momentti, irtaimen esineen yhteisomistusolettaman päättyminen

Hallituksen esityksessä ehdotetaan lisättäväksi uusi 2 momentti, jonka mukaan 1 momentissa tarkoitettua yhteisomistusolettamaa ei sovelleta, jos lainvoimaisen avioliiton purkautumisesta avioeron tai avioliiton kumoamisen johdosta on kulunut yli 10 vuotta. Ehdotuksen mukaan 10 vuoden määräaika alkaa kulua siitä päivästä, jolloin lainvoimainen avioeroa tai avioliiton kumoamista koskeva päätös on annettu.

Ehdotetun 10 vuoden määräajan jälkeen puolisoiden välisiin varallisuussuhteisiin sovelletaan yhteisomistusolettaman sijaan yleistä esineoikeudellista hallintaan perustuvaa omistusolettamaa. Entisten puolisoiden voidaan siten lähtökohtaisesti olettaa omistavan myös sellaisen hallussaan olevan omaisuuden, joka on hankittu avioliiton aikana, kun avioliiton purkautumisesta on kulunut 10 vuotta.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta yhteisomistussuhdeolettaman vanhentumisesta avioero-osituksessa. Mitä pidempi aika on kulunut ositusperusteesta, siten vaikeampaa osapuolen on usein riitatilanteessa esittää selvitystä tietyn esineen omistuksesta. Mikäli irtain esine on avioero-osituksessa puolisolle merkityksellinen ja sen omistus on riittävä, tulevat väitteet yleensä esille varsin pian ositusperusteen jälkeen. Näin ollen mikäli avioero-osituksessa tietty irtain esine jää toiselle puolisolle, eikä mitään vaatimusta 10 vuoden aikana esitetä, voidaan pitää perusteltuna, että ehdotuksen mukaisesti yhteisomistusolettamaa ei enää sovellettaisi tässä tilanteessa.

Hallituksen esityksessä on painotettu sitä, että ehdotettu yhteisomistusolettaman vanhentuminen ei vaikuta irtainten esineiden todellisiin omistussuhteisiin. Esineen omistusoikeus ei siirry puolisolta toiselle ajan kulumisen seurauksena.

Verrattuna työryhmämietintöön, hallituksen esityksessä ehdotettu vanhentuminen koskee avioliiton päättymistä avioeron tai avioliiton kumoamisen vuoksi. Ehdotuksesta on poistettu työryhmämietintövaiheessa ehdotuksena ollut yhteisomistussuhteen päätyminen 10 vuoden määräajan päästä avioliiton päättyessä myös toisen puolison kuolemaan. Tehty muutos on Suomen Asianajajien aiemman lausuntopalautteen mukainen. Mikäli perilliset eivät esitä ositus- ja jakovaatimusta, leski jää usein hallitsemaan kuolinpesän omaisuutta pitkäksikin aikaa. Tällöin jäämistöosituksessa irtaimen omaisuuden omistusoikeutta ei voida arvioida hallintaan liittyvän tunnusmerkistön kautta samalla tavalla kuin avioero-osituksessa 10 vuoden ajanjakson jälkeen.

Avioliittolaki 103 c § avio-oikeuden vanhentumisaikaa koskeva uusi pykälä

Pykälän 1 momentissa säädetään avio-oikeuden vanhentumisajasta, joka on ehdotuksen mukaan 10 vuotta. Avio-oikeuden vanhentuminen tarkoittaa sitä, että kumpikaan puoliso tai heidän perillisansä ei ole velvollinen luovuttamaan omaisuuttaan avio-oikeuden nojalla toiselle puolisolle. Ehdotuksen mukaan vanhentumisaika alkaa kulua siitä päivästä, jona lainvoiman saanut avioeroa tai avioliiton kumoamista koskeva päätös on annettu. Avio-oikeuden ei ehdoteta vanhentuvan, jos avioliitto purkautuu puolison kuoleman johdosta.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Vanhentumisajan sitominen lopulliseen avioeropäätökseen tai avioliiton kumoamista koskevaan päätökseen on hyvä ja perusteltu. Määräpäivä on yksiselitteisesti todettavissa.

Säännös on kirjoitettu muotoon, jossa kumpikaan puoliso tai heidän perillisansä ei ole velvollinen vanhentumisajan kuluttua luovuttamaan omaisuuttaan avio-oikeuden nojalla, toisin sanoen osituksen toinen osapuoli ei voi vanhentumisajan kulumisen jälkeen enää tehokkaasti vaatia tasinkoa. Säännös ei estä sitä, että osapuolet voivat säännöksen estämättä yhdessä sopien toimittaa vanhentumisajan kulumisen jälkeenkin osituksen siten, että tasinkoa luovutetaan osituslaskelman osoittama määrä. Säännöksellä ei liene myöskään tarkoitettu rajoittaa puolisoitten sopimusvapautta ositukseen liittyen.

Uusi pykälä selkeyttää erityisesti toimitusosituksia siltä osin, että kun osapuolella voi olla historiassaan useampia avioeroon päätyneitä avioliittoja, pesänjakajan ei tarvitse etsiä vanhoja osituskirjoja. Myös jäämistöosituksissa, perinnönjättäjän mahdollisten aikaisempien avioeroon päätyneiden avioliittojen osalta, pesänjakaja voi 10 vuotta lopullisesta avioeropäätöksestä luottaa siihen, ettei aikaisemmalla / aikaisemmilla avio-puolisoilla ole ainakaan avio-oikeuteen liittyviä vaatimuksia.

Pykälän 2 momentissa ehdotetaan, että avio-oikeuden vanhentumisen voi katkaista hakemalla tuomioistuimelta pesänjakajaa osituksen toimittamiseksi. Vanhentumisen katkaiseva vaikutus olisi ainoastaan toimitusosituksen käynnistämiseksi tuomioistuimelle osoitetulla hakemuksella, eivätkä esimerkiksi puolisolle osoitettu tahdonilmaus osituksen toimittamisesta tai sopimusositusta koskevien neuvottelujen käynnistäminen katkaisisi avio-oikeuden vanhentumista.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. On perusteltua, että katkaisuvaikutus on objektiivisesti todettavissa.

Selvitystä tekevän tahon tulisi voida olla täysin varma, että avio-oikeuden vanhentumisesta ei ole katkaistu mahdollisten aikaisempien avio-oikeuksien osalta. Tämä voidaan toteuttaa siten, että selvittävän tahon tulee joko kuulla molempia osapuolia tai vaatia selvitystä, joka sisältää (1) tiedot molempien puolisoitten kaikista kotipaikoista avioeron vireille tulon jälkeen; ja (2) todistukset kaikkien näiden kotipaikkojen tuomioistuimilta, että pesänjakajaa ei ole haettu tai mahdollinen haettu toimitusositus on rauennut. Mikäli tietoa puolisoitten asuinpaikasta avioliiton päättymisen jälkeen ei ole tiedossa, esityksen mukaan kysely pesänjakajan hakemisesta joudutaan osoittamaan kaikkiin käräjäoikeuksiin, jotta asiasta saadaan täysi varmuus. Viranomaisen saa rekistereistä tiedot puolisoitten asuinpaikoista ja osaa siten pyytää tarvittavat käräjäoikeudet kattavan selvityksen.

Ehdotuksen mukaan selvitykseen tulee sisällyttää tiedot kaikista käräjäoikeuksista avioeron vireille tulon jälkeiseltä ajalta, jotta kaikki kotipaikat tulisivat varmasti kateuiksi. Suomessa on vuonna 2024 yhteensä 20 käräjäoikeutta. Esityksen mukaan, selvityksen pyytäminen kaikista käräjäoikeuksista ei ole mahdoton tehtävä varsinkaan määrättylle pesänselvittäjälle. Esityksessä on aivan oikein todettu, että kuolinpesää selvittävälle yksityishenkilölle tehtävä ei välttämättä edes onnistu, koska aikaisempien puolisoitten asumispaikkoja ennen vanhentumisaikaa ei yksityishenkilö saa selvitettyä.

Pesänselvittäjä ja pesänjakaja ei ole viranomaisen. Esityksen rakenne on siis, että kun perinnönjättäjä on ollut naimisissa, pesänselvittäjän ja -jakajan olisi selvitettävä kaikista perinnönjättäjän ja tämän entisen aviopuolison asuinpaikan käräjäoikeuksista, että pesänjakajaa ei ole haettu 10 vuoden kuluessa avioeropäätöksestä, tai että mahdollinen toimitus on rauennut. Suomen Asianajajat katsoo, että tämä on omiaan lisäämään pesänselvittäjän ja pesänjakajan työ määrää merkittävästi.

Mikäli joku perinnönjättäjän aikaisemmista aviopuolisoista elää, ja hänen yhteystietonsa ovat saatavissa, lienee edelleen kustannustehokkain ratkaisu lähettää tiedustelu suoraan entiselle aviopuolisolle siitä, onko pesänjakajaa aikanaan haettu.

Asian valmisteluvaiheessa selvitettiin myös vaihtoehtoa, jossa tuomioistuimet ilmoittaisivat Digi- ja väestötietovirastolle tiedon siitä, kun tuomioistuimelta haetaan pesänjakajaa osituksen toimittamiseksi. Näin tieto avio-oikeuden vanhentumisesta olisi saatavissa yhdestä paikasta. Suomen Asianajajat katsoo, että tämä olisi perusteltu vaihtoehto, ja yhtenäisestä rekisteristä voisi luovuttaa tietoa tahoille, jotka kuolinpesää selvittävät sen sijaan, että hankitaan selvitystä entisten puolisoitten nykyisistä ja aikaisemmista osoitteista ja sen jälkeen mahdollisista käräjäoikeuksista.

Pykälän 3 momentissa esitetään, että jos haettu toimitusositus raukeaa, avio-oikeuden vanhentumisaika jatkaa kulumistaan siitä vaiheesta lukien, jossa se oli määräajan keskeytyessä. Säännöksen tarkoituksena on estää tilanne, jossa puoliso hakee käräjäoikeudelta pesänjakajaa ositusta varten ainoastaan estääkseen avio-oikeuden vanhentumisen. Esitys johtaa siihen, että avio-oikeus voi pysyä voimassa enintään 10 vuotta ja toimitusositukseen kuluva ajan sisältämän ajanjakson, jos puoliso ei ole tehnyt avio-oikeuden vanhentumista koskevaa sopimusta.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Toimitusositusten raukeamiset ovat kuitenkin harvinaisia. Kun pesänjakaja saa käräjäoikeudelta määräyksen, hänen tulee toimittaa ositus loppuun määräyksen mukaisesti.

Esitetyn 4 momentin mukaan ositusta, jossa avio-oikeus on todettu vanhentuneeksi, ei voida 103 b §:n nojalla sovittaa.

Mainitun 103 b §:n 3 momentin mukaan osituksen sovittelua koskeva vaatimus voidaan tehdä joko osituksessa tai osituksen jälkeen. Mikäli osituksessa todetaan, että avio-oikeus on vanhentunut, ei ositusta voida sen aikana tai myöhemminkään sovittaa. Jos taas osituksen sovittelua koskeva vaatimus tehdään osituksen jälkeen, ositusta voidaan 103 b §:n nojalla sovittaa, jos avio-oikeus oli voimassa osituksen toimitamishetkellä.

Avio-oikeuden vanhentuminen tarkoittaa 1 momentin mukaisesti sitä, että puolisoilla ei enää ole velvollisuutta luovuttaa omaisuuttaan osituksessa avio-oikeuden nojalla toiselle puolisolle. Tällöin osituksen sovittelu ei 103 b §:n nojalla ole mahdollista, sillä lain 103 b §:n 2 momentin lista sovittelun keinoista on tyhjentävä, ja kaikissa keinoissa on kyse siitä, että puolisoiden tai toisen puolison avio-oikeuden alainen omaisuus määritellään uudelleen. Momentin 1 kohdan mukaan ositusta voidaan sovittaa siten, että avio-oikeus poissuljetaan kokonaan tai osittain. Momentin 2 ja 3 kohdan mukaan sovittelu voidaan toteuttaa myös niin, että tietty omaisuus tulee kokonaan tai osittain avio-oikeuden alaan. Koska avio-oikeuden vanhennuttua tasingonluovutusvelvollisuutta ei enää ole, 103 b §:n 2 momentissa lueteltuja keinoja osituksen sovittelulle ei ole mahdollista hyödyntää. Pykälän 5 momentissa säädettäisiin puolisoiden mahdollisuudesta sopia 1 momentin mukaisesta 10 vuoden vanhentumisajasta toisin avio-oikeuden vanhentumista koskevalla sopimuksella.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Osituksen sovittelun kohteena on osituslaskelma, jossa kummankin puolison avio-oikeuden alaiset nettovarot on laskettu yhteen ja todettu laskennallinen avio-osa. Sovittelun kohteena on laskelman osoittama tasingon määrä, niin sanottu viimeinen rivi, jonka perusteella toisella osapuolella voi olla velvollisuus luovuttaa omaisuuttaan tasinkona vähemmän avio-oikeuden alaista nettovarallisuutta omistavalle puolisolle siten, että kummallekin tulee osituksessa yhtä paljon avio-oikeuden alaisia nettovaroja. Koska avio-oikeuden vanhennuttua tasingonluovutusvelvollisuutta ei enää ole, 103 b §:n 2 momentissa lueteltuja keinoja osituksen sovittelulle ei ole mahdollista hyödyntää. Suomen Asianajajat katsoo, että teksti on perusteltu sellaisenaan.

Avioliittolaki 103 d § avio-oikeuden vanhentumista koskeva sopimus

Esitetyn 1 momentin mukaan puoliset voivat avio-oikeuden vanhentumista koskevassa sopimuksessa määrätä pidemmästä kuin 103 c §:ssä tarkoitetusta 10 vuoden määräajasta. Sopimuksen tulee noudattaa lain 66 §:ssä säädettyjä muotovaatimuksia, mutta se on sisällöltään vapaamuotoinen.

Muutoksena työryhmävaiheeseen, hallituksen esityksessä puolisoitten sopimusvapaus määrätä avio-oikeuden vanhentumisesta on rajattu mahdollisuuteen sopia 10 vuotta *pidemmästä* vanhentumisesta.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. Avio-oikeuden vanhentumista koskevasta määräajasta on tarkoituksenmukaista voida määrätä sopimuksella, jonka tulee olla kirjallinen ja lain 66 §:n muotovaatimuksen täyttävä.

Ehdotettu 2 momentti koskee tilanteita, joissa sopimuksen tekijä on vajaavaltainen, hänen toimintakelpoisuuttaan on rajoitettu ja hänellä on edunvalvoja. Kirjaukset ovat hyviä sellaisenaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin avio-oikeuden vanhentumista koskevan sopimuksen rekisteröinnistä. Ehdotuksen mukaan avio-oikeuden vanhentumista koskeva sopimus on jätettävä rekisteröitäväksi Digi- ja väestötietovirastolle tai Ahvenanmaan valtiotietovirastolle. Ilmoituksen rekisteröinnistä voi tehdä puoliso. Ilmoituksen liitteenä on oltava jäljennös avio-oikeuden vanhentumista koskevasta sopimuksesta. Jäljennös voi olla myös sähköisessä muodossa.

Suomen Asianajajat kannattaa muutosta. On perusteltua, että sopimuksen tulee olla rekisteröity, ja että edellytys sen voimaantulolle on rekisteröinti, rekisteröintihakemuksen vastaanottopäivä (4 momentti).

Rekisteröinti tehdään Digi- ja väestötietovirastolle ja rekisteröintiä voi hakea, kun avioeroa tai avioliiton kumoamista koskeva tuomioistuimen päätös on saanut lainvoiman. Ajankohta rekisteröinnille on perusteltu.

Ehdotetussa 4 momentin perusteluissa todetaan, että avio-oikeuden vanhentumista koskeva sopimus ei kuitenkaan tule voimaan, jos sopimusta ei ole tehty säädettyssä muodossa eli se ei täytä 66 §:ssä ja tämän pykälän 2 momentissa säädettyjä vaatimuksia. Samoin sopimus ei tule voimaan, jos hakemus on jätetty avio-oikeuden jo vanhentuneena. Sopimuksen rekisteröinti ei siten takaa sitä, että sopimus astuu voimaan, jos sopimusta rasittaa esimerkiksi todistajien esteettömyyttä koskeva muotovirhe.

Suomen Asianajajat toteaa, että 4 momentin osalta tilanne on sama, kuin avioehtosopimusten osalta. Myös avioehtosopimukset rekisteröidään ilman, että rekisteriviranomainen perehtyy rekisteröitävien sopimusten sisältöön.

Suomen Asianajajat tuo esiin, että se ettei viranomaisen tarkastele rekisteröitäväksi lähetettäviä sopimuksia edes selvien edellytysten täyttymisen osalta, koetaan puutteena. Mikäli viranomaiselle lähetetään muodoltaan virheellinen sopimus tai sopimus, jonka osalta muut edellytykset eivät täyty, osapuolet voivat olla pitkän aikaa siinä käsitelyssä, että he ovat tehneet oikean sisältöisen sopimuksen, vaikka sitä tarkasteltaessa muotovirhe olisi ilmeinen. Perusedellytykset kuten avioeropäätös, osapuolten kelpoisuus ja selkeät muotovaatimukset ovat todettavissa viranomaisen rekistereistä. Suomen Asianajajien näkemyksen mukaan olisi tarkoituksenmukaista, että rekisteröitäväksi saapuvat sopimukset käytäisiin rekisteröinnin yhteydessä viranomaisessa läpi ainakin mahdollisten selkeiden puutteiden korjaamiseksi.

Ehdotetun 5 momentin mukaan myös puolisoitten kuolinpesät voivat olla avio-oikeuden vanhentumista koskevan sopimuksen osapuolia. Kirjaus on perusteltu.

Perintökaari 18:1 § avio-oikeuden vanhentumisen vaikutus osakasasemaan

Pykälän 1 momenttia ehdotetaan tarkennettavaksi niin, että eloonjäänyt puoliso ei ole kuolinpesän osakas, jos puolisoilla ei avioehtosopimuksen, avio-oikeuden vanhentumisen tai muun syyn vuoksi ole avio-oikeutta toisen puolison omaisuuteen, ellei hän ole perillinen tai yleisjälkikäädöksen saaja. Momentissa tarkoitettuja muita syitä voivat olla esimerkiksi avio-oikeuden poissulkeminen testamentilla tai lahjakirjalla.

Ehdotettu muutos ei asiallisesti muuta momentin sisältöä. Suomen Asianajajat puoltaa sisältöä.

Laki Digi- ja väestötietoviraston eräistä rekistereistä

1 § lisäys uudesta lain soveltamisalaan kuuluvasta avio-oikeusasioitten rekisteristä.

2 § lisäys: tieto siitä, että myös uuden avio-oikeusasioitten rekisterin käsittelyn tarkoituksena on yksityishenkilöiden välisten oikeustoimien oikeusvaikutusten voimaan saattaminen sekä tietojen saattaminen julkisiksi.

4 § uusi pykälä. Avio-oikeusasioitten rekisteriin tallennettavat tiedot: avio-oikeuden vanhentumista koskeva sopimus, puolisoitten nimet ja henkilötunnukset tai henkilötunnuksen puuttuessa syntymäaika ja kotikunta. Lisäksi rekisteriin tallennetaan avio-oliiton purkautumispäivä. Lisäksi rekisteriin tallennetaan asiakirjan laji ja päivämäärä, rekisteröinnin perusteena olevan ilmoituksen vastaanottamispäivä eli päivä, jona sopimus on tullut voimaan, sekä rekisteriviranomaisen nimi, asiakirjan rekisteröintipäivä, asian tunnistetiedot ja jäljennös sopimuksesta.

10 § Rekisterien tietojen luovuttaminen: avio-oikeusasioitten rekisteristä saa tietoja samoin perustein kuin avioehtoasioitten rekisteristä, avioliittoasioitten rekisteristä, lahjoitusasioitten rekisteristä ja vihkimisoikeusrekisteristä.

Suomen Asianajajat puoltaa esitettyjä muutoksia ja lisäyksiä pykäliksi 1 §, 2 §, 4 § ja 10 §.

Voimaantulo

Hallitus esittää, että lait tulisivat voimaan 1.1.2026. Lakien täytäntöönpano edellyttää uuden Digi- ja väestötietoviraston ylläpitämän avio-oikeusasioiden rekisterin perustamista, minkä vuoksi voimaantuloa ehdotetaan 6 kuukauden päähän niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Avio-oikeuden ehdotetaan vanhentuvan kymmenen vuoden kuluttua lainvoimaisen avioeroa tai avioliiton kumoamista koskevan päätöksen antopäivästä, mutta kuitenkin aikaisintaan viiden vuoden kuluttua lakien voimaantulosta. Entisillä puolisoilla on siten käytettävissään vähintään viiden vuoden määräaika joko toimittaa ositus tai tehdä sen lykkäämistä koskeva sopimus ennen avio-oikeuden vanhentumista.

Suomen Asianajajat toteaa, että on tarkoituksenmukaista ulottaa voimaantulo jo ennen lain voimaantuloa avioerolla päättyneisiin avioliittoihin.

Lain voimaantulon jälkeen ehdotettu viiden vuoden määräaika osituksen toimittamiselle on perusteltu. Suomen Asianajajat kuitenkin korostaa, että on tärkeää huolehtia riittävästä tiedottamisesta lain voimaantulon yhteydessä, jotta ne osapuolet, jotka haluavat vedota avio-oikeuteen, tekevät sen, eikä oikeus avio-oikeuteen pääse huomaimatta vanhentumaan.

Avioliittolain mukaisten vallinnanrajoitusten ehdotetaan vanhentuvan kymmenen vuoden kuluttua lainvoimaisen avioliiton purkamista koskevan päätöksen antopäivästä tai avioliiton purkautumisesta puolison kuoleman johdosta, mutta kuitenkin aikaisintaan viiden vuoden kuluttua lakien voimaantulosta.

Suomen Asianajajat yhtyy hallituksen esityksen näkemykseen, että viiden vuoden määräaika on riittävä aika, mikäli vallinnanrajoitukseen vetoava puoliso haluaa suojata omia vallinnanrajoitukseen perustuvia intressejään.

Avioliittolain mukaisten yhteisomistusolettaman ehdotetaan vanhentuvan kymmenen vuoden kuluttua lainvoimaisen avioliiton purkamista koskevan päätöksen antopäivästä tai avioliiton purkautumisesta puolison kuoleman johdosta. Kymmenen vuoden määräajan ehdotetaan olevan sama riippumatta siitä, onko ositusperuste syntynyt ennen lain voimaantuloa vai sen jälkeen.

Suomen Asianajajat puoltaa esitystä.

Tekninen huomio

Kohdan 4.1.2 3.:nnessa kappaleessa todetaan: ”Puolisoiden esitetään voivan sopia muusta kuin lain mukaisesta avio-oikeuden 10 vuoden vanhentumisajasta.” Esityksessä on kuitenkin muutettu ko. lainkohtaa siten, että puolisot voivat sopia vain laissa säädettyä pidemmästä vanhentumisajasta. Siten kohdan ehdotetaan kuuluvan: Puolisoiden esitetään voivan sopia lain mukaista avio-oikeuden 10 vuoden vanhentumisajasta pidemmästä vanhentumisajasta.

Helsingissä 9. päivänä kesäkuuta 2025

SUOMEN ASIANAJAJAT

Niko Jakobsson
Pääsihteeri

LAATI

Asianajaja Petra Lindberg, Espoo

Suomen Asianajajien lausunnot valmistellaan oikeudellisissa asiantuntijaryhmissä, joiden toiminnassa on mukana noin 150 asianajajaa. Tämä lausunto on valmisteltu perhe- ja perintöoikeuden asiantuntijaryhmässä.